

Оксана Логоша

Двічі в одну річку не ввійдеш

Розділ I. Сонце на долоні

Хутір Коханий

Посеред лісу задрімав ставок...
Шумлять мрійливо пишні очерети.
Приховуючи від очей секрети,
Танцюють бабки шлюбний свій танок.

Там витіка життя мого ріка,
І звідти пролягла моя стежина —
На хуторі Коханому родина
Моя жила в будинку лісника.

Стелили трави шлях у майбуття.
Між віг беріз вігри лічили роки.
І за межею лісу стихли кроки —
Брати і сестри ринули в життя.

Губився місяць у тінях дубів,
Гойдалось сонце на маківках сосен.
Із сніжних зим вертаючись до весен,
Вже безліч раз покірний лист злетів.

Спочила ненька. Сивий геть татусь.
Брати і сестри — є в усіх родини.
Та бачу в снах ті спогади дитини,
І тілом всім спросоння стрепенусь.

І так кортить, бодай ну хоч на мить,
Полинути на хугір мій Коханий.
Лиш спомином про все минуле-давнє
Відлунням пісня мамина бринить.

«Як пахне хліб в руках моєї нені!..»

Як пахне хліб в руках моєї нені!
І келих молока я піднесу до вуст.
Тихенько вийду на лани зелені
І там, в хлібах, до ранку забарюсь.
А вітер трави долу гне. А роси,
Немов кришталь, виблискують в колоссі.
Хто в полі був вночі у середині ліга?
Хто стежку росяну топтав у спориші?
На обрії, туманами сповиту,
Хто бачив тінь мрійливої душі?
Хто брів між соняхи пахучі, тихі, сонні,
Вдихаючи повітря медяне?...
І хто проніс це сонце на долоні
Через життя, той зрозумів мене.

Вічні береги

Присядь на стільчик, відпочинь,
Моя натовлена нене.
Так пахнув в ті часи полин,
Що аж сюди допах до мене.

Матусю, рідненька, полеж,
Тобі ж голівонька болить.
А пам'ять витлілих пожеж
Мені болить, мені щемить.

Моя лебідонько, поспи.
А я постережу твій сон.
Свята минулися й пости,
І шиби вибиті з вікон.

Горять розпечені сонця.
Шумлять дощі, сопуть сніги.
З твого ласкавого лица
П'ють воду вічні береги.

«Духмянішими стали чорнобривці...»

Духмянішими стали чорнобривці,
Блакитнішими стали сокирки,
Рясніше яблук на старій путивці,
Порожні відра випили хмарки,
Барвінок застелив прудкі стежини,
І цілий світ засіяв пишний мак,
І котяться по білому ожини,
І півень у барвінку мовби вкляк.
Ще голосніше голуби воркують,
Іще міцніше обіймають діток.
По білому, по білому танцюють
Пелюстки ніжні вранішніх нагідок.
Чи здогадались ви, чи зрозуміли?
То я відкрию таїну таки —
На полотні, що було біле-біле,
Матуся вишиває рушники.

Матері

Пішла, й не озирнулась, мов ріка,
Лиш посмішку лишила в хвилях вітру.
Ти за життя була до всіх привітна,
Ласкава, ніжна, щира, говірка.

Пішла, й не озирнулась, як віки
Не озираються на промайнуле вчора.
Злетіла ввись на щогли ясикорів,
Небесні розгойдавши вітряки.

Тепер із неба сиплеться любов
Червневим пухом і грудневим снігом.
Завії, здобрені твоїм ласкавим сміхом,
Обернуться у весни знов і знов.

І буде літо — медом на вустах,
І смуток осені знайде для себе фарби.
А я дивлюсь, як в небо їдуть гарби,
Де вічність крутить крила на млинах.

Збираю яблука

Вже яблуні з півтори мого зросту.
Неначе вчора, а вже двадцять літ
Стоптали ноги. Вже нема колгоспу.
Села — нема. Пішло у білий світ.
І я пішла, поїхала до міста.
Збираю з яблунь сонячні плоди.
На хуторах, де самота імлиста,
Плоди збирають сизі холоди.
Так ніє десь у грудях, в лівім боці...
Таке життя, життя взяло своє.
І забринить роса сльозою в оці,
І в кронах яблунь сонце виграє.

«Коли впаде на душу жаль...»

Коли впаде на душу жаль,
В дитинство своє босоноге
Лечу, розтинаючи даль,
Крізь терні, крізь стіни й пороги.

Зігрій мене, мамо, теплом свого серця.
Зігрій мою душу, що навпіл дереться.
Зціли мої рани, бо ти силу маєш.
Мене, вкрай розбиту, ти знову спасаєш.

З очей твоїх ллється те зоряне сяйво,
Що біль і тривогу прогонить негайно.
А руки бальзамом кладеш ти на рану,
І кров зупиняється.
Мамо! Я встану.
Піду знову жити. Щоб знов рани мати,
Бо є кому завжди мене рятувати.

Колисанка

Ходив сон лісочком,
Зеленим листочком.
Люлі-люлі.

Ходив сон лугами,
Крутоберегами.
Люлі-люлі.

Ходив сон по ниві,
Де тумани сиві —
Шукав колисанку
Для мого Іванка.
Люлі-люлі.

Прийшов під віконце,
Як заснуло сонце.
Люлі-люлі.

Стуляй оченятка,
Ти моє дитятко.
Люлі-люлі.

Бо вже сон стомився,
Над малям схилився.
Люлі-люлі.

Вусами лоскоче,
Казочку бурмоче:
Люлі-люлі.

Як ходив лісочком,
Лугом, над ставочком,
Як збирав сонькові
Ніжні колискові.
Люлі-люлі.

«Схилилась над колисочкою доля...»

Схилилась над колисочкою доля.
Усім єством від зливи затуля.
Принесла в жменях радості і волі,
Щоби зростало вільним немовля.

Яскраві стрічки, мов проміння сонця,
В серпанку долі вігер сколихне.
Натомлена мати край віконця
Тихенько сяде, як дитя засне.

Розкрутить прядку, і полине пісня —
Квітучі ноти, ніжні, як струмок.
І не загляне горе лиховісне,
Біда зробити не посміє крок.

Чорняве щастя посміхнеться нені.
Простягне мати рученьки в отвiг.
Й розсипле долю, що збирала в жмені
Для первісточка на багато літ.

До сина

Хай доля дає крила дужі,
Мій соколе гордий, мій друже.
Як ваблять всі загадки світу,
З гніздечка випурхують діти.

Схопили тебе до полону
Твої Еверести й Каньйони.
Злетиш із моєї долоні,
Про себе залишивши спомин.

Вхопивши повітряну хвилю,
Долаєш за милею милю.
Лети в далечінь, любий сину.
В молитвах тебе не покину.

«Поглянь у небо, мій маленький сину...»

Поглянь у небо, мій маленький сину:
Твій білий змій, набравши висоти,
Хапає вже комети за хвости,
А ти боявся, що він там загине.
І той маленький човник без корми,
Що ми у квітні дарували хвилям,
Повір мені, долає соті милі.
Він встиг добігти моря до зими.
І вже давно у зграї — головний
Став журавель опісля блискавиці,
Яка спалила дуб біля криниці,
А ти вмивався слізьми, мій малий.
Оті зайчата з куцими хвостами,
Звичайно ж, десь гасають в бур'яні —
Нічого їм не сталося у вогні,
Бо з ними завжди поруч тато й мама.
Ти споглядаєш небо, синку мій,
А я дивлюсь в твої дорослі очі —
Сама у те безмежно вірить хочу,
Що десь лігає твій біленький змій.

Материнству

Я — лунка перем'ятої землі,
Жертвно приготованої плоду
Майбутньому. Вже поштовхи малі
Мені лоскочуть, чується порода.

Я поливала ніжністю зі слів,
В долоні теплі ніжно пеленала.
Я — лунка серед сонячних полів,
Я жайвором лігала й щебетала.

Той грім, що перервав серцебиття
І градом перегунав пуповину,
В моєму лоні умертвив життя,
Зробив із тіла моцну домовину.

І небо більш не посилало злив.
Вігри ганяють змертвілу пилюку.
Тулю в надії і молитві руки
До живота, та час, напевно, сплив.

«Мов відсікли мене від батьківської хати...»

Мов відсікли мене від батьківської хати
Ці тектонічні злами.
І я тепер — сама, боюся заблукати
В пробілах між словами.
Боюся, чи знайду хоч вареничку тіста,
Щоб заліпить пустоти
У репнутій діжці, в якій імла очиста
Виміщує скорботу.
У далині — не дотягтися зором —
За тінями здичавілих хрестів
Пішов мій рід з невідболілим болем.
І плачу я — так мало погостив.
Біжу услід, і падаю у ями,
І сіюсь, наче попелом у ніч.
І море сліз цунамила на зламах
Гаряча магма вічних протиріч.

Покинута хата

На вікнах майорять тюльпани
У глечичку з-під молока,
І все в цій хаті щастям п'яне
І доля тиха і легка.
Дбайливо віхтем господиня
Підбілить піч, затре черинь,
Що гріла в сльоти й хуртовини
Боки й сіднички поколінь...
Долівка в репанцях, мов ранах,
Ще пам'ята тепло від ніг,
А двері пам'ятають ранок,
Як діти сиплють на поріг.
Минулим дихають зіниці,
І м'ята стелиться, мов шовк.
Пішли у лету вечорниці,
І дух живий услід пішов.
Ніхто вже мальви не зриває,
Не тулить в коси і чуби,
Лиш пам'ять трепетно гойдають
За тином древній дуби.

Розбитий шлях історії

Який розбитий шлях!
Увесь в глибоких ранах.
Не згоїть їх повік
Розкрадений асфальт.
На проданих полях
У свіжих темних шрамах —
Привілля для шулік —
Немов на мед летять.
Бо де розбитий шлях —
Знедолені селяни
За безцінь віддають
Сметану, бараболю.
У їх сумних очах
Безвихідь і омана.
Всі кажуть: «Села — п'ють».
Я знаю — п'ють від болю.
Та хочу нагадати
Тобі, шановний роде:
Історія в нас спільна,
Ми з однієї хати.
Щоб жити й процвітати
Достойному народу,
На Україні вільній
Повагу треба мати.
Мій прадід — пухом глей —
Скропив лани ці потом.

А прабаба моя —
Цариця цих ланів.
Шанованих людей
Згубили не «потопи»,
А підлості змія,
Змія о трьох голів.
А як жило село,
А як воно співало!
Завзятий, щирий труд,
Веселий гомін свят...
Життя «нове» прийшло —
Паї понадіяло,
Розвело лінь і бруд
І роздягло до п'ят.

І цей розбитий шлях
Так крає моє серце,
А на душі гірчать
Сивущі полини.
І болем у руках,
Мов репанець, озветься
Історії печать,
Її невпинний плин.

«Стражденна моя країно...»

Стражденна моя країно,
Розбиті твої шляхи.
Зібралися воєдино
Царів і вождів гріхи.
Іде люд розбитим шляхом
Із досвіта й до темна.
Іде, та все прахом, прахом —
На плечах легка сума.
Гойдають жита волошки —
Здіймають дев'ятий вал.
Волошок у житі трошки,
А полем пішов аврал.
Славетна моя країно,
Сирітко кривих доріг!
Криваві твої руїни
Лягали вождям до ніг.
Синіють волошки в житі
У жовтому житечку.
Зносили шляхи ці биті
Останню свиточку.

«Це довго ще болітиме мені...»

Це довго ще болітиме мені:
У спогадах, у снах і просто, просто...
Бо все ходжу я боса по стерні,
І плачуть стерні болісно і гостро.
І їхня кров у мене на литках.
Стіка до кісточки й зникає під п'ятою —
Так порожньо в зім'ятих колосках,
Так холодно, мов лютою зимою.
А очі... очі звернені углиб,
І кров, мов дощ, по віях вглиб скрапає
У вистуджені вогнища колиб,
В яких неправда голод колисає.

«Чи зупинила б я оті шалені коні?...»

Чи зупинила б я оті шалені коні?
Але хотіла — й вийшла перед ними.
Вони, баскі, не знавши вік супоні,
Палили гривами й хвостами вогняними.
І так хропіли, нюхаючи вітер,
В якому я дрижала, мов у хвилях...
І хто ж мені росу із лоба витер,
І хто знайшов мій сум в цих диких милях?
А коні мчали у безумстві волі.
Я відчувала запах поту й слини,
Як той гнідий, скорившись тихо долі,
В покорі без страху підставив спину.
— Лишаєш волю ти заради мене?
Що ж ти відчув у ритмах мого серця?
І як лани й рівнини Ойкумени
Так швидко згасли у очах-джерельцях?
Не знаю, чи змогла б я плести гриву,
Дощами миту, чесану світанням,
Та знаю точно — час уже не вирве
Із мого серця віру — у єднання.

Розділ II. Чотири пори натхнення

Візерунком на п'яльцях

Теплі сонячні пальці
Лиш торкнулись до клавіш німих —
Візерунком на п'яльцях
Розлилося звучання весни...

Гомін талих снігів
Стоголоссям віщує надривно:
Вийде Сейм з берегів
У всій силі, неспинно, нестримно!
Все прядуть промінці
Свою пряжу по вігах грайливо.
Весняні олівці
Вже танцюють довкола сміливо.
В пориваннях стрімких
Сновидіння геть зніме завзято
Світ. Заплаче зі стріх
Лютий — лине веснузустрічати.

Вітрильник під парасолькою

Напнуло небо хустку дощову,
І я свою розкрила парасольку.
Наспівувала до-ре-мі-фа-сольку.
Вітрильничок тримався на плаву —
Гойдалася в потоці біла пляма,
З ним вігерець-бешкетник загравав,
Але чомусь вітрильник сумував:
Напевно, бракувало капітана.
Нещадно били дощані kwasольки
Біленькі щогли. І з останніх сил
Сміливець цей до ніг моїх доплив —
Пливемо вдвох, на щоглах парасолька.

«Поманила весна, і покликали промені сонця...»

Поманила весна, і покликали промені сонця,
Що торкнулись до кіс, наче стрічка шовкова,
вплелись
Аж до серця немов, оминаючи всіх охоронців,
Що цнотливість її чатували для когось
колись...
О! Навіщо весна діву кличе, і тіло тріпоче.
Пильність панни мовчить, її розум заснув, мов
дитя.
Тільки пристрасть зроста, до космічної.
Вирватись
хоче.
Тиснуть гнітом ніким не скуштовані ще
почуття.
Її сукня зваблива, але до лица так пасує,
І солом'яний брилик приховує в погляді хіть.
І так збуджено жилка грайлива на шиї
пульсує...
Ви пробачте її... Не
засуджуйте...хай...відпустіть...

«Повний місяць на жовтому тлі...»

Повний місяць на жовтому тлі.
Ні хмарини, а зорі — дукати.
Їх збивають крильми журавлі
І розносять на ліс і на хати.
Коло, друге — і... зникли.
Лише місячне коло вгорі.
Я чекала на них. Я так звикла,
Що у квітні летять журавлі.
Місяць дивиться з неба — не кліпне,
Журавлям небеса затісні.
Я вклонюся ключиному квітню,
Посміхнуся прийдешній весні.

